

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БУДІВНИЦТВА, АРХІТЕКТУРИ
ТА ЗЕМЛЕУСТРОЮ
КАФЕДРА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ, ГЕОДЕЗІЇ ТА ЗЕМЛЕУСТРОЮ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «ГЕОДЕЗІЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ»**

Полтава 2024

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи бакалавра для студентів спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / Одарюк Т.С., В. В. Щепак. – Полтава : Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка, 2024. – 29 с.

Складена відповідно до освітньої програми «Геодезія та землеустрій» першого рівня вищої освіти 2024 р.

Розробник: Одарюк Т.С., старший викладач кафедри автомобільних доріг, геодезії та землеустрою;
Щепак В.В., к.т.н., доцент кафедри автомобільних доріг, геодезії та землеустрою.

Погоджено:

Гарант освітньої програми

«Геодезія та землеустрій» _____ Шарий Г.І.

Методичні рекомендації затверджені на засіданні кафедри автомобільних доріг, геодезії та землеустрою

Протокол від «19» лютого 2024 року № 10

Завідувач кафедри автомобільних доріг,
геодезії та землеустрою _____ Г.І. Шарий

«19» лютого 2024 року

Схвалено навчально-методичною комісією ННІ архітектури, будівництва та землеустрою

Протокол від «__» _____ 2024 року № _____

Голова навчально-методичної комісії ННІ АБтаЗ _____

«__» _____ 2024 року

© Одарюк Т.С., Щепак В.В. 2024 рік

© Національний університет
імені Юрія Кондратюка, 2024 рік

ЗМІСТ

Загальні положення	4
Мета, завдання та основні вимоги до виконання кваліфікаційної роботи бакалавра	6
Організаційно-методичні положення щодо виконання та захисту кваліфікаційної роботи бакалавра	9
Вибір, обґрунтування теми та складання плану кваліфікаційної роботи бакалавра	11
Методичні рекомендації до виконання окремих розділів кваліфікаційної роботи бакалавра	13
Приклад змісту кваліфікаційної роботи за темою.....	19
Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра	20
Перевірка роботи на плагіат	27
Підготовка відгуку та рецензії.....	27
Підготовка до захисту та організація захисту кваліфікаційної роботи бакалавра	28
Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи бакалавра	29
Додаток	34

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

У відповідності до освітньо-професійної програми студент повинен вирішувати завдання певного класу, забезпечуючи формування як загальних, так і фахових компетентностей у бакалаврів, зокрема:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі геодезії та землеустрою

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК05. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК06. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність працювати автономно.

ЗК11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК12. Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства і необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК01. Здатність застосовувати фундаментальні знання для аналізу явищ природного і техногенного походження при виконанні професійних завдань у сфері геодезії та землеустрою.

СК02. Здатність застосовувати теорії, принципи, методи фізико-математичних, природничих, соціально-економічних, інженерних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

СК03. Здатність застосовувати нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали у професійній діяльності.

СК04. Здатність обирати та використовувати ефективні методи, технології та обладнання для здійснення професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою.

СК05. Здатність застосовувати сучасне інформаційне, технічне і технологічне забезпечення для вирішення складних питань геодезії та землеустрою.

СК06. Здатність виконувати дистанційні, наземні, польові та камеральні дослідження, інженерні розрахунки з опрацювання результатів досліджень, оформляти результати досліджень, готувати звіти при вирішенні завдань геодезії та землеустрою.

СК07. Здатність збирати, оновлювати, опрацьовувати, критично оцінювати, інтерпретувати, зберігати, оприлюднювати і використовувати геопросторові дані та метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження.

СК08. Здатність здійснювати професійну діяльність у сфері геодезії та землеустрою з урахуванням вимог професійної і цивільної безпеки, охорони праці, соціальних, екологічних, етичних, економічних аспектів.

СК09. Здатність застосовувати інструменти, прилади, обладнання, устаткування при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

СК10. Здатність здійснювати моніторинг та оцінку земель.

СК11. Здатність здійснювати геодезичний моніторинг земної поверхні, природних об'єктів, інженерних споруд.

СК 12. Здатність проводити технічний контроль та оцінювати якість топографо-геодезичної та картографічної продукції.

СК13. Здатність розробляти документацію із землеустрою та з оцінки земель, кадастрову документацію, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

Відповідно до освітньої програми «Геодезія та землеустрій» очікуваними результатами навчання та виконання кваліфікованої роботи магістра є:

Програмні результати (ПР):

РН1. Вільно спілкуватися в усній та письмовій формах державною та іноземною мовами з питань професійної діяльності.

РН2. Організовувати і керувати професійним розвитком осіб і груп.

РН3. Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументацію.

РН4. Знати та застосовувати у професійній діяльності нормативно-правові акти, нормативно-технічні документи, довідкові матеріали в сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузей.

РН5. Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

РН6. Знати історію та особливості розвитку геодезії та землеустрою, їх місце в загальній системі знань про природу і суспільство.

РН7. Виконувати обстеження і вишукувальні, топографо-геодезичні, картографічні, проектні та проектно-вишукувальні роботи при виконанні професійних завдань з геодезії та землеустрою.

РН8. Брати участь у створенні державних геодезичних мереж та спеціальних інженерно-геодезичних мереж, організовувати та виконувати топографічні та кадастрові знімання, геодезичні вимірювання, інженерно-геодезичні вишукування для проектування, будівництва та експлуатації об'єктів будівництва.

РН9. Збирати, оцінювати, інтерпретувати та використовувати геопросторові дані, метадані щодо об'єктів природного і техногенного походження, застосовувати статистичні методи їхнього аналізу для розв'язання спеціалізованих задач у сфері геодезії та землеустрою.

РН10. Обирати і застосовувати інструменти, обладнання, устаткування та програмне забезпечення, які необхідні для дистанційних, наземних, польових і камеральних досліджень у сфері геодезії та землеустрою.

PH11. Організувати та виконувати дистанційні, наземні, польові і камеральні роботи в сфері геодезії та землеустрою, оформляти результати робіт, готувати відповідні звіти.

PH12. Розробляти документацію із землеустрою, кадастрову документацію і документацію з оцінки земель із застосуванням комп'ютерних технологій, геоінформаційних систем та цифрової фотограмметрії, наповнювати даними державний земельний, містобудівний та інші кадастри.

PH13. Планувати і виконувати геодезичні, топографічні та кадастрові знімання, опрацьовувати отримані результати у геоінформаційних системах.

PH14. Планувати складну професійну діяльність, розробляти і реалізовувати проєкти у сфері геодезії та землеустрою за умов ресурсних та інших обмежень.

PH15. Розробляти і приймати ефективні рішення щодо професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою, у тому числі за умов невизначеності.

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Методичні рекомендації розроблені з метою допомоги студентам у виборі теми дослідження, змісту, процесу підготовки, написанні й оформленні кваліфікаційної роботи бакалавра.

Кваліфікаційна робота бакалавра є однією з видів індивідуальних робіт студента, оригінальним, завершеною фаховою роботою за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій», містить сукупність результатів, положень, що пропонуються для публічного захисту.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра – розв'язання комплексу прикладних завдань відповідно до об'єкта на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок, отриманих у процесі всього періоду навчання за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» для вирішення конкретних практичних завдань.

Кваліфікаційна робота бакалавра є підсумковою роботою, яка дає можливість виявити рівень засвоєння студентом теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю на первинних посадах відповідно до узагальненого об'єкта діяльності.

Вимоги до кваліфікаційної роботи бакалавра розроблено з урахуванням Закону України «Про вищу освіту», нормативних документів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», змісту освітньої програми «Геодезія та землеустрій», «Положення про організацію навчального процесу».

Кваліфікаційна робота бакалавра виконується відповідно до напрямів прикладних робіт та має засвідчити: рівень професійної підготовки випускника; вміння застосовувати здобуті у вищому навчальному закладі знання для розв'язання практичних завдань; свідоме засвоєння знань та їх систематизацію; наявність у студента навичок практичної роботи; здатність критично й креативно мислити та вміння аргументувати власну точку зору.

Керівником кваліфікаційної роботи бакалавра призначається викладач, який має вчене звання професора, доцента або практичний досвід роботи за спеціальністю.

Кваліфікаційна робота бакалавра покликана показати фахові здібності студента, засвідчити його спроможність виконувати практичні завдання

Кваліфікаційна робота бакалавра виконується на основі поглибленого вивчення спеціальної вітчизняних та зарубіжних джерел, передового досвіду з обраної проблеми, а також вирішення практичних завдань на прикладі реального об'єкта.

Кваліфікаційна робота бакалавра має розкривати заявлену тему, бути логічно побудованою, цільною і грамотною.

Кваліфікаційна робота бакалавра являє собою індивідуальне за характером дослідження актуальних питань теорії і практики із геодезії і землеустрою з обов'язковим відпрацюванням практичних завдань, спрямованих на підвищення ефективності і напрямів покращення системи землеустрою.

Кваліфікаційна робота бакалавра як метод оцінювання рівня якості підготовки має продемонструвати, що бакалавр володіє системою спеціальних знань, які здобуті в процесі навчання та практичної підготовки на

рівні новітніх досягнень науки у предметній області діяльності, що є запорукою його інноваційного мислення та творчої професійної діяльності, та вміє:

- працювати з інформаційними джерелами (законодавчими і нормативними документами, науковою спеціальною літературою, у тому числі виданою іноземними мовами, матеріалами Інтернету, даними статистичної та фінансової звітності);

- викладати матеріал логічно та аргументовано;

- використовувати новітні дидактичні технології і методи;

- використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і обґрунтування рекомендацій з предмета дослідження;

- генерувати та обґрунтовувати гіпотези, ідеї, пропозиції у предметній сфері досліджень;

- робити висновки щодо результатів проведених досліджень.

Кваліфікаційна робота бакалавра повинна носити наступний характер:

- творчий підхід до її виконання, самостійне дослідження проблем у рамках обраної теми, взаємозв'язок теоретичних питань із напрямками вдосконалення практичної системи землеустрою;

- осмислення одержаних результатів, вміння робити узагальнення й обґрунтовувати рекомендації у рамках проблем вибраного предмета дослідження з удосконалення системи землеустрою;

- знання і застосування сучасних інформаційних технологій в рамках проблематики предмета дослідження.

Мета виконання кваліфікаційної роботи бакалавра – визначення рівня підготовленості студента до розв'язання комплексу наукових і прикладних завдань відповідно до узагальненого об'єкта діяльності на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок, отриманих у процесі всього періоду навчання.

Виклад змісту кожного питання роботи має бути цілісним, логічним, доказовим і пояснювальним та аргументованим. Кваліфікаційна робота

бакалавра повинна відповідати чинним вимогам, мати необхідні супровідні документи і містити:

- системний аналіз проблеми відповідно до теми кваліфікаційної роботи бакалавра ;

- реальні обґрунтовані пропозиції щодо досліджуваних процесів відповідно до теми бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота бакалавра виконується на реальних матеріалах об'єктів дослідження.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Процес виконання, оформлення й захисту кваліфікаційної роботи бакалавра складається з наступних етапів:

- вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи бакалавра , визначення її мети, предмета та об'єкта дослідження;

- складання та затвердження завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра ;

- попередній підбір і вивчення спеціальної літератури, законодавчих, нормативних та інструктивних матеріалів;

- складання плану кваліфікаційної роботи бакалавра і календарного графіка її виконання;

- теоретичне обґрунтування предмета дослідження;

- вивчення об'єкта дослідження, теоретичний аналіз, збір та аналітичний аналіз інформації щодо об'єкта дослідження;

- за результатами дослідження розробка проекту щодо вирішення практичних завдань;

- оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра ;

- зовнішнє рецензування кваліфікаційної роботи бакалавра ;

- подання кваліфікаційної роботи бакалавра на кафедру;
- допуск кваліфікаційної роботи бакалавра до захисту;
- підготовка презентації та доповіді за результатами дослідження;
- захист кваліфікаційної роботи бакалавра на засіданні екзаменаційної комісії.

Тема кваліфікаційної роботи бакалавра вибирається дипломником самостійно із переліку тем, рекомендованих кафедрою. Тематика кваліфікаційних робіт бакалавра складена та затверджена кафедрою автомобільних доріг, геодезії, землеустрою. Вона охоплює широке коло питань й актуальних проблем і відповідає змісту та вимогам освітньої програми підготовки бакалаврів зі спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій».

У назві теми зазначається об'єкт дослідження, за матеріалами якого буде виконуватись робота. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення.

У назві не бажано використовувати ускладнену, узагальнюючу чи псевдонаукову термінологію.

Для затвердження теми студент звертається на кафедру із заявою, де вказує назву теми та об'єкт, на базі якого буде виконуватися кваліфікаційна робота бакалавра.

Кафедра розглядає заяви, виключає дублювання в темах, затверджує їх і остаточно призначає керівника кваліфікаційної роботи. Закріплення наукових керівників затверджується на засіданні кафедри. Керівник здійснює постійний контроль за роботою, допомагає студенту в складанні плану кваліфікаційної роботи бакалавра, дає рекомендації з підбору літератури, допомагає в обробці отриманої на практиці інформації. Керівник консультує студента та дає оцінку самої роботи і праці студента під час написання роботи.

Закріплення теми кваліфікаційної роботи бакалавра, призначення / керівника затверджується наказом ректора університету.

Назва теми кваліфікаційної роботи бакалавра також має назву на англійській мові.

Після затвердження теми кваліфікаційної роботи бакалавра студент разом із керівником оформляє завдання на виконання кваліфікаційної роботи бакалавра та представляє його на кафедру для підпису завідувачем кафедри.

У завданні вказується тема роботи, термін виконання, керівник і консультанти, вихідні дані, графічний матеріал, календарний план виконання кваліфікаційної роботи бакалавра .

Кафедра контролює хід виконання кваліфікаційної роботи бакалавра через проведення кафедральних перевірок, на яких встановлюється готовність роботи у відсотках. Перевірка проводиться за графіком кафедри.

Після написання кваліфікаційної роботи бакалавра студент оформляє її відповідно до вимог нормо контролю і реєструє на кафедрі. На виконану кваліфікаційну роботу бакалавра керівник роботи складає відгук. Зареєстрована і затверджена кваліфікаційна робота бакалавра направляється на зовнішнє рецензування. На підставі відгуку керівника та зовнішньої рецензії кафедра дає допуск до захисту кваліфікаційної роботи бакалавра на засіданні екзаменаційної комісії.

За вчасність виконання роботи та її розділів відповідає студент.

ВИБІР, ОБГРУНТУВАННЯ ТЕМИ ТА СКЛАДАННЯ ПЛАНУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Тема кваліфікаційної роботи бакалавра має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики в галузі землеустрою.

Теми кваліфікаційних робіт бакалавра формуються відповідно до напрямів тематики кафедри, сучасних досягнень науки у предметній області сфери професійної діяльності.

Вибір теми кваліфікаційної роботи бакалавра має проводитися з урахуванням фахових інтересів студента, проблематики, яку він вирішував у процесі виконання досліджень при виконанні курсових робіт.

Тема кваліфікаційної роботи бакалавра повинна бути актуальною, враховувати стан та тенденції розвитку геодезії та землеустрою в Україні, відображати чинну практику й відповідати завданням сьогодення.

Наступним етапом є складання плану кваліфікаційної роботи. План кваліфікаційної роботи бакалавра має розкривати її мету та основні завдання.

Необхідно враховувати, що зміст плану кваліфікаційної роботи бакалавра безпосередньо пов'язаний із станом попереднього вивчення літературних джерел та обсягом і якістю зібраного студентом матеріалу за темою роботи.

Якісне виконання кваліфікаційної роботи бакалавра передбачає ретельне вивчення як нормативної (закони, нормативні акти, інструктивні документи), так і спеціальної (монографії, довідники, періодичні видання тощо) літератури. Пошук потрібної інформації повинен носити виключно цільовий характер, тобто, сприяти якісному вирішенню проблемних питань кваліфікаційної роботи бакалавра.

Спочатку необхідно розглянути та вивчити базові для даної кваліфікаційної роботи бакалавра законодавчі й нормативні акти.

При вивченні загальнотеоретичної літератури слід враховувати, що в сучасних умовах трансформації економіки виникають принципово нові проблеми і в землеустрої. Одні і ті ж економічні явища та проблеми можуть мати різну інтерпретацію, неоднакові висновки, різні, а інколи протилежні рекомендації відносно шляхів розв'язання проблемних питань. Студент має критично оцінювати різноманітні погляди на шляхи розв'язання проблемного стану, обґрунтовувати власну позицію, яка буде реалізована в бакалаврській кваліфікаційній роботі, відповідно, стане предметом захисту на засіданні екзаменаційної комісії.

Кваліфікаційна робота бакалавра виконується на практичних матеріалах із геодезії чи землеустрою. Кількість та обсяг необхідної інформації

визначається характером обраної теми і узгоджується з керівником кваліфікаційної роботи бакалавра.

Зібраний практичний матеріал необхідно опрацювати з використанням аналітичних методів та інформаційних технологій.

У тексті кваліфікаційної роботи бакалавра практичний матеріал повинен бути представлений у вигляді оглядових зведених таблиць, діаграм, графіків та ін.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

За структурою кваліфікаційна робота бакалавра містить:

	Кількість сторінок
Титульна сторінка	1
Лист погодження	1
Завдання	1
Зміст	1
Вступ	2
Розділ 1. Теоретичні основи	10
Розділ 2. Аналітична частина	10
Розділ 3. Проектна частина	20
Висновки	2-3
Список використаних джерел	
Додатки	

Рекомендований обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи:

50-70 сторінок (відхилення: + – 10 %).

Кожний розділ складається з двох параграфів. Всі розділи та параграфи мають бути змістовно пов'язані між собою, мати логічний перехід один до одного і відповідати меті та завданням кваліфікаційної роботи бакалавра.

Зміст розділів і підрозділів, їх обсяг, співвідношення визначаються залежно від особливостей обраної теми. У кінці роботи формулюють висновки зі стислим викладенням наведених у роботі результатів досліджень.

Зміст окремих частин кваліфікаційної роботи бакалавра може бути наступним

ВСТУП

У *вступі* кваліфікаційної роботи бакалавра зазначаються: проблема, що потребує вирішення, ступінь її дослідження; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання; формулюють об'єкт і предмет дослідження, практична значущість, методи досліджень.

У вступі подають загальну характеристику кваліфікаційної роботи у такій послідовності:

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та напрямів розв'язання проблеми, обґрунтування необхідності досліджень відповідно до теми кваліфікаційної роботи бакалавра .

Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або завдання. Обґрунтовують актуальність обраної теми, виходячи з теорії і практики функціонування галузі землеустрою.

Мета і завдання роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження. Формулюють мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Не слід формулювати мету як "Дослідження...", "Вивчення...", тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Доцільний варіант: «Обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо... ».

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи бакалавра є способи та методи функціонування та розвитку об'єкту дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Визначається *ступінь вивченості в літературних джерелах питання*, що досліджується, його проблемність та недостатньо вивчені аспекти.

Методи дослідження. Подають перелік методів дослідження, використаних для розв'язання поставлених в роботі завдань. Перераховувати їх треба коротко та конкретно, визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Апробація результатів роботи має містити назви статей, тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях.

ПЕРШИЙ РОЗДІЛ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА Є ТЕОРЕТИЧНИМ

У розділі розглядаються теоретичні та нормативно-законодавчі положення, пов'язані з висвітленням теми дослідження. Проводиться аналітичний огляд літературних джерел з предмета наукового дослідження. Критично аналізуються різні погляди, основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо.

Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних джерелах, виданнях, у т. ч. наукометричних базах даних Scopus та інших.

**Орієнтовна послідовність викладення основних положень цього
розділу може бути наступною**

1.1. Нормативно-правові аспекти предмета/об'єкта дослідження

Розв'язання питань окремих тем кваліфікаційних робіт бакалавра тісно пов'язане з урахуванням регламентуючих норм законів, інструкцій, положень. У таких темах окремим параграфом доцільно викласти критичний огляд діючого законодавства та нормативної бази.

При проведенні такого критичного огляду необхідно виявити ті норми, які не працюють або негативно впливають на діяльність суб'єктів господарювання. При цьому слід чітко визначити зміст таких норм і дати їм відповідну правову оцінку. Якщо тема не передбачає глибокого розгляду законодавчих та нормативних актів, то правове регламентування відносно неї можна викласти у попередньому параграфі.

1.2. Теоретичні основи та зміст предмета дослідження

При розгляді цього питання необхідно ґрунтовно, з урахуванням сучасних теоретичних концепцій, тенденцій розкрити предмета дослідження, показати його місце в економіці України, визначити стан та роль предмета дослідження. За результатами критичного огляду різноманітних теоретичних концепцій студент обґрунтовує свою власну позицію, яка буде використана ним при вирішенні завдань кваліфікаційної роботи бакалавра .

**ДРУГИЙ РОЗДІЛ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
Є АНАЛІТИЧНИМ**

У розділі проводиться аналіз фактичного стану предмета дослідження, виявлення проблем функціонування предмета дослідження.

Другий розділ роботи виконується на підставі фактичного матеріалу (карт, планів, схем), статистичних даних, які були зібрані студентом відповідно до теми кваліфікаційної роботи бакалавра .

Одержані результати аналізу мають висвітлювати як позитивні, так і негативні сторони досліджуваного об'єкту та виявити фактори, що дозволять поліпшити стан показників, які досліджуються.

Орієнтовна структура другого розділу може бути наступною

2.1. Загальна характеристика предмета дослідження

Висвітлення цього питання передбачає проведення опису загальних характеристик предмета дослідження на основі практичних матеріалів із землеустрою.

2.2. Аналіз організації функціонування предмета дослідження

У цій частині роботи необхідно розглянути організацію функціонування предмета дослідження. Дослідити її ефективність. Звернути увагу на інформаційне забезпечення зазначеного процесу.

ТРЕТІЙ РОЗДІЛ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА Є ПРОЕКТНО-РЕКОМЕНДАЦІЙНИМ

Розділ містить два взаємопов'язані параграфи, в яких необхідно надати конкретні практичні пропозиції щодо ефективного функціонування предмету дослідження та вдосконалення організації процесу функціонування на основі розробленого проекту.

Структура третього розділу залежить від особливостей теми та завдань кваліфікаційної бакалавра.

Орієнтовна структура третього розділу може бути наступною

3.1. Розробка проекту щодо вирішення практичних завдань організації функціонування об'єкту дослідження

За результатами виявлених недоліків необхідно розробити проект щодо вирішення практичних завдань вдосконалення організації функціонування об'єкту дослідження. При цьому необхідно обґрунтувати запропоновані рішення.

3.2. Розробка заходів щодо ефективності функціонування предмета дослідження

У цій частині кваліфікаційної роботи бакалавра здійснюється перелік та обґрунтування можливих заходів, які пропонується впровадити з метою підвищення ефективності функціонування предмета дослідження.

Доцільно за кожним із запропонованих заходів провести розрахунки можливого економічного ефекту.

ВИСНОВКИ

У висновках кваліфікаційної роботи бакалавра підбиваються підсумки проведеного дослідження, наводяться одержані практичні результати, рекомендації щодо їх практичного використання. Формулювання висновків повинно базуватися на матеріалах основної частини роботи відповідно до поставлених завдань. У першому пункті висновків коротко оцінюють стан питання. Далі висновки мають містити відповіді на всі завдання, поставлені у вступі. Все це дасть змогу авторові засвідчити у висновках, що сформульована у вступі мета досягнута.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

До списку використати джерел слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної

та зарубіжної наукової, спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету. До нього не включаються підручники, навчальні посібники.

Список використаних джерел слід розміщувати в порядку згадування у роботі.

Список рекомендованих джерел повинен містити не менше 30 джерел.

Оформлення списку використаних джерел повинно відповідати стандарту **ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання (ДОДАТОК А).**

ДОДАТКИ

Складовою і важливою частиною кваліфікаційної роботи бакалавра є додатки. У додатках наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції / положення / правила, результати досліджень, громіздкі таблиці, рисунки, карти, плани тощо.

У додатки виносяться первинні дані, допоміжна інформація, на основі якої проводилися дослідження. Наведення такої інформації в тексті кваліфікаційної роботи бакалавра недоцільне у зв'язку з перевантаженням його фактичним матеріалом, що утруднює сприйняття змістовно-логічної частини викладу.

ПРИКЛАД ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ТЕМОЮ:

«Проект землеустрою щодо організації території аграрного підприємства в адміністративних межах решетилівської міської територіальної громади полтавської області»

ЗМІСТ

Вступ

Розділ 1. Теоретико-методичні основи розробки проектів землеустрою щодо організації території аграрного підприємства

1.1. Нормативно–правове забезпечення

1.2. Методичні основи розробки проектів землеустрою щодо організації території

Розділ 2. Аналіз використання земель в адміністративних межах

Решетилівської міської територіальної громади Полтавської області

2.1. Природно–кліматичні характеристики території

2.2. Кадастрова оцінка території землекористування

Розділ 3. Проектні рішення щодо організації території аграрного підприємства в адміністративних межах Решетилівської міської територіальної громади Полтавської області

3.1. Впорядкування території орних земель

3.2. Еколого – економічне обґрунтування проектних рішень

Розділ 4. Складання технічного проекту і перенесення його в натуру

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Вимоги до структури й оформлення кваліфікаційних робіт розроблено на основі державного стандарту ДСТУ 8302-2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення».

Кваліфікаційну роботу подають у вигляді спеціально підготовленого рукопису в твердому переплетенні.

Завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра друкується з двох сторін одного аркуша.

Текст кваліфікаційної роботи бакалавра набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29-30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм); шрифт текстового редактора - Word Times New Roman, розмір 14 мм. Абзац – 1,25.

Поля: зліва - не менше 25 мм, справа - не менше 10 мм, зверху і знизу – не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту – однаковою.

Матеріали виконаної кваліфікаційної роботи бакалавра потрібно розмістити в такій послідовності:

- титульна сторінка;
- завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра ;
- зміст;
- вступ;
- основна частина кваліфікаційної роботи бакалавра ;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Після списку літератури ставиться особистий підпис автора роботи і наукового керівника та дата подання кваліфікаційної роботи бакалавра .

Титул є першою сторінкою кваліфікаційної роботи бакалавра і оформлюється відповідно до вимог стандарту та вимог вищого навчального закладу.

Завдання на кваліфікаційну роботу бакалавра містить мету, об'єкт і предмет дослідження, розгорнутий зміст (план) роботи, календарний графік виконання роботи. Завдання затверджується керівником кваліфікаційної роботи бакалавра та завідувачем кафедри.

Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником, розміщується безпосередньо після переліку умовних скорочень, починаючи з нової сторінки. Зміст включає: вступ, послідовно перелічені назви усіх розділів, параграфів, висновки, список використаних джерел, додатки.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Заголовки структурних частин «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ», друкують великими літерами по центру сторінки (без крапки).

Заголовки параграфів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу.

Відстань між заголовками розділу і параграфу повинна дорівнювати 2 інтервали, відстань між параграфом і текстом – 1 інтервал.

Зміст має відповідати плану роботи. На сторінці зі змістом навпроти кожної складової кваліфікаційної роботи бакалавра проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу.

Нумерацію сторінок, розділів, параграфів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №. Нумерація сторінок кваліфікаційної роботи бакалавра має бути наскрізною (включаючи ілюстрації) і проставлятися у правому верхньому куті аркуша без крапки.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші, аркушах завдання та аркуші змісту номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі «Вступу».

На титульному аркуші зазначають повну назву міністерства, вищого навчального закладу, випускової кафедри; тему роботи; дані про студента, наукового керівника та консультанта, місто та рік подання кваліфікаційної роботи бакалавра до захисту. Скорочення у назвах міністерства, вищого навчального закладу та теми кваліфікаційної роботи бакалавра не допускаються.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи бакалавра поділяють на розділи та параграфи.

Кожний розділ починають з нової сторінки.

Такі структурні частини, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумерують звичайним чином.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки, потім з нового рядка друкують заголовок розділу великим літерами.

Параграфи нумерують у межах кожного розділу. Номер параграфу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера параграфу повинна стояти крапка, наприклад: «2.2.» (другий параграф другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок параграфу (маленькими літерами, крім першої букви, з абзацного відступу, без крапки в кінці).

Приклад:

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

1.2. Нормативно-правове забезпечення землеустрою

Формування нормативно-правового забезпечення землеустрою передбачає .....

Оформлення допоміжних матеріалів. Допоміжними матеріалами є: ілюстрації (схеми, діаграми, графіки тощо), формули, таблиці, додатки.

Ілюстрації і таблиці необхідно наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю або

рисунок, розміри якого більше формату А4, рекомендується розміщувати в додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рисунок .....» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Приклад:

Рисунок 1.2 – Назва рисунку (**розділ перший, другий рисунок**).

Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді *таблиць*. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці так, щоб її можна було читати без повороту або з поворотом за стрілкою годинника. На всі таблиці мають бути посилання в тексті. При цьому по тексту слово «таблиця» пишуть скорочено, наприклад «... у табл. 2.1». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації скорочено пишуть слово «дивись», наприклад «див. табл. 3.2».

Таблиці нумерують арабськими цифрами наскрізною нумерацією (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. Підпис таблиці розміщують таким чином:

Приклад:

Таблиця 1.2 – Назва таблиці (**розділ перший, друга таблиця**).

Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Розміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку справа над таблицею, пишуть «Продовження таблиці» і вказують номер таблиці

Приклад:

Продовження таблиці 1.2

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Посилання на формули надають порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)». Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів формули (наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі.

Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Кожна формула відокремлюється від тексту одним вільним рядком.

Підписи до ілюстрацій (крім, номера та назви) повинні містити (особливо для другого та третього розділу) назву підприємства та роки, за які проводився аналіз.

Текст у таблиці варто друкувати кеглем 12 з одинарним інтервалом.

Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

Оформлення посилань на інформаційні джерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки.

Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга - номеру сторінки (наприклад, [32, с. 85]).

Наприкінці кваліфікаційної роботи бакалавра наводиться *список використаних джерел*. До цього списку включаються публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Всі джерела вказуються мовою видання.

Під час складання списку **використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання (Додаток А)**.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела:

1) при написанні кваліфікаційної роботи студент повинен посилатися на цитовану літературу, або на ту літературу, звідки взято ідеї, висновки, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота;

2) посилатися слід на останні видання публікацій;

3) якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання.

Додатки оформлюються як продовження кваліфікаційної роботи бакалавра на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток друкується з нової сторінки.

З правого боку рядка малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток__» (але без знака №) і велика літера, що позначає додаток. Наприклад: «Додаток Б». Додатки позначаються великим літерами української абетки, за винятком Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад, Додаток А. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки.

При оформленні додатків окремою частиною (книгою) на титульному аркуші під назвою роботи друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ».

Якщо зміст додатка не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначається «Продовження додатку...».

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2-другий рисунок першого розділу додатка Д); формула (А.1)- перша формула додатка А.

ПЕРЕВІРКА РОБОТИ НА ПЛАГІАТ

Після виконання кваліфікаційної роботи бакалавра необхідно подати роботу секретарю ЕК для перевірки на плагіат.

Відповідно до вимог МОН у 2025 році цитування в роботі допускається в обсязі не більше 25 % роботи.

При умові, що робота відповідає вимогам МОН, студент повинен отримати відгук керівника на бакалаврську кваліфікаційна роботу та зовнішню рецензію.

ПІДГОТОВКА ВІДГУКУ ТА РЕЦЕНЗІЇ

Керівник надає відгук про бакалаврську кваліфікаційна роботу, в якому визначаються: актуальність дослідження; рівень застосування здобутих у процесі навчання теоретичних знань та підготовки до виконання практичних завдань; вміння самостійно вирішувати практичні задачі; вміння логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки; перспективність запропонованих рекомендацій та висновків; недоліки роботи (за наявності).

У кінці роботи науковий керівник обов'язково вказує, чи заслуговує автор роботи присвоєння йому ступеня вищої освіти «бакалавр».

Кваліфікаційна робота бакалавра обов'язково повинна мати відгук (рецензію) зовнішнього рецензента. Рецензентами можуть бути: фахівці-практики, науковці.

Під час рецензування кваліфікаційної роботи бакалавра рекомендується визначати:

- актуальність постановки і розроблення задачі;

- використання наукових методів дослідження;
- обґрунтованість висновків і пропозицій;
- участь студента у проведених дослідженнях, теоретичній та аналітичній обробці отриманих результатів;
- вміння студента чітко, аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його;
- недоліки щодо змістової частини роботи, оформлення.

Рецензія надається письмово і повинна містити загальний висновок щодо рекомендацій до захисту (рекомендовано або не рекомендовано) у екзаменаційній комісії.

Рецензент вказує свою посаду, прізвище, ім'я та по батькові, ставить дату, підпис, які затверджуються печаткою установи, де працює рецензент.

Без відзиву керівника й зовнішньої рецензії кваліфікаційна робота бакалавра до захисту не допускається.

ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

У визначений календарним планом термін часу виконана кваліфікаційна робота бакалавра разом із відгуком наукового керівника та зовнішньою рецензією подається студентами на кафедру для реєстрації.

Після ознайомлення із змістом та оформленням кваліфікаційної роботи бакалавра завідувач кафедри вирішує питання про допуск до захисту. До захисту допускаються роботи, які правильно оформлені, мають позитивний відзив і рецензію.

Подана до захисту кваліфікаційна робота бакалавра повинна мати на титульній сторінці підписи студента, наукового керівника, консультанта (за потреби).

Захист кваліфікаційної роботи бакалавра відбувається прилюдно на засіданні екзаменаційної комісії, склад якої затверджується у встановленому

порядку. Студент готує для виступу доповідь та ілюстративний матеріал до неї. Під час прилюдного захисту студент доповідає і демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії та інших присутніх на захисті фахівців.

Секретар комісії протоколює процедуру захисту.

Основні положення доповіді можуть бути представлені у вигляді презентації (не менше 15 слайдів).

Студент готує доповідь на 7-10 хвилин. Вона має бути конкретною і змістовною: коротко охарактеризувати предмет, об'єкт дослідження, визначити мету та завдання роботи, зробити висновки і пропозиції, акцентувати увагу на їх обґрунтуванні. Доповідь повинна бути узгоджена з ілюстративним матеріалом.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

Автор кваліфікаційної роботи бакалавра має продемонструвати вміння: логічно та аргументовано викладати матеріал; коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи; проводити власні дослідження; володіння навичками узагальнення; формулювання висновків; працювати з інформаційними джерелами; ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи та напрями вирішення задачі, що досліджується.

Результати захисту бакалаврських кваліфікаційних робіт оцінюються з використанням Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) (за шкалою «А», «В», «С», «D», «Е», «FX», «F»); національної системи («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Шкала і критерії оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційних робіт

Виконання		Захист
змістової частини	оформлення	
0-50	0-10	0-40

Захист кваліфікаційної роботи є обов'язковим.

За умови відсутності хоча б однієї частини чи інших складових елементів, передбачених методичними рекомендаціями, кваліфікаційна робота до захисту не допускається.

Змістова частина	
36-50	Робота виконана з дотриманням вимог нормативних документів та методичних рекомендацій. Чітко обґрунтовані вибір об'єкту, предмету, актуальність мети та аргументовано вибір методів дослідження. В роботі здійснений глибокий та ґрунтовний аналіз проблеми, яка досліджується, використані сучасні вітчизняні та закордонні джерела літератури, наведені результати власного дослідження, проведеного на високому рівні з використанням як відомих, так і сучасних та/або авторських підходів, отримані результати обґрунтовані, поставлені в роботі завдання досягнуті повністю. Робота містить елементи наукової новизни, має практичне значення, визначені та обґрунтовані перспективи подальших досліджень, обґрунтовані висновки, які чітко корелюються з поставленими завданнями, надані переконливі рекомендації. Результати дослідження можуть бути розкриті у публікаціях та апробовані на конференціях. Робота виконана із застосуванням стандартних програм для розрахунків та/або створені власні програмні продукти. Відгук і рецензія позитивні.
21-35	Робота виконана з дотриманням вимог нормативних документів та методичних рекомендацій. Обґрунтовані вибір об'єкту, предмету, актуальність мети та вибір методів дослідження; поставлені завдання виконані повністю, тема роботи розкрита, аналіз стану проблеми здійснено на середньому рівні, в основному з використанням вітчизняних джерел літератури; робота містить елементи наукової новизни, має практичне значення, однак вони чітко не визначені; наведені результати власного дослідження, які проведені на підставі відомих підходів; отримані результати, зроблені висновки та рекомендації обґрунтовані, але не повною мірою або непереконливо, простежується нечіткість відповідності висновків поставленим завданням та проведеним дослідженням; перспективи подальших досліджень не визначені або недостатньо обґрунтовані, недостатньо повно використані матеріали організації-замовника тощо. Відгук і рецензія позитивні.
6-20	Робота виконана в цілому з дотриманням вимог нормативних документів та методичних рекомендацій. Визначення об'єкту, предмету, актуальності мети та вибір методів дослідження аргументовано недостатньо, формально, поставлені завдання в переважній більшості виконані, тема роботи розкрита на достатньому рівні, але спостерігаються недоліки змістового характеру; аналіз стану проблеми проведено поверхнево, з використанням лише вітчизняних джерел літератури, без опрацювання або з незначним опрацюванням сучасних джерел. Мета роботи сформульована нечітко; робота містить деякі елементи наукової новизни та має практичне значення, проте вони чітко не описані; наведені результати власного дослідження отримані на підставі відомих підходів, містять неглибоке обґрунтування або не обґрунтовані; висновки правильні, але не повні або не повною мірою забезпечується їх відповідність поставленим завданням та/або проведеним дослідженням, рекомендації в переважній більшості непереконливі, перспективи подальших досліджень не визначені або недостатньо обґрунтовані, добір ілюстративних матеріалів не

	завжди обґрунтований; недостатньо повно використані матеріали організації-замовника тощо. Відгук і рецензія містять несуттєві зауваження.
0-5	Тема кваліфікаційної роботи не розкрита, об'єкт, предмет дослідження не визначені, актуальність мети дослідження не аргументована або аргументація є суттєво недостатньою, вибір методів дослідження здійснено без обґрунтування. Розділи в теоретичній частині не пов'язані між собою або порушена логічна послідовність викладення матеріалу, відсутній огляд сучасних джерел літератури, аналіз визначеної проблеми не проведений або виконаний із суттєвими помилками, поверхнево; практична частина роботи не містить власних досліджень або вони є неактуальними, не відповідають змісту роботи, виконані без використання обґрунтованих сучасних підходів або здійснені на підставі стандартних підходів, проте при цьому не отримано остаточне вирішення проблеми, яку було поставлено. Новизна дослідження, практичне значення, висновки та пропозиції не відповідають темі роботи чи проведеного дослідження та/або сучасним вимогам, та/або відсутні, частково відсутні, помилково визначені, не корелюють між собою. Відгук і рецензія містять суттєві зауваження.
Оформлення	
9-10	Матеріал структурований, повністю відповідає вимогам Методичних рекомендацій до виконання кваліфікаційних робіт в частині оформлення, викладений чітко, стисло, зрозуміло. Текстовий матеріал, ілюстрації, таблиці виконані з використанням текстових та графічних редакторів. Ілюстративний матеріал повністю та з високою наочністю розкриває основні положення дослідження, що виносяться на захист.
6-8	Матеріал структурований, відповідає вимогам Методичних рекомендацій до виконання кваліфікаційних робіт в частині оформлення, викладений чітко, стисло, зрозуміло, але текст містить стилістичні помилки та/або незначні невідповідності вимогам. Текстовий матеріал, ілюстрації, таблиці виконані з використанням текстових та графічних редакторів. Ілюстративний матеріал повністю, але з недостатньою наочністю та/або точністю розкриває основні положення дослідження, що виносяться на захист.
3-5	Матеріал структурований, в цілому відповідає вимогам Методичних рекомендацій до виконання кваліфікаційних робіт в частині оформлення, однак викладений не стисло, не чітко, текст містить граматичні та/або стилістичні помилки. Оформлення здійснено з порушеннями вимог нормативних документів. Ілюстративний матеріал не повністю та/або недостатньо наочно розкриває основні положення дослідження, що виносяться на захист.
0-2	Структура та оформлення роботи в цілому не відповідають вимогам Методичних рекомендацій до виконання кваліфікаційних робіт. Матеріал викладено нечітко, не стисло, текст містить значну кількість граматичних та/або стилістичних помилок. Ілюстративний матеріал не розкриває основні положення дослідження, що виносяться на захист, або відсутній.
Захист	
31-40	Здобувач під час захисту демонструє вміння застосовувати глибокі теоретичні знання для практичного вирішення актуальних питань; вільно формулює основні положення роботи та дає правильні, змістовні, розгорнуті, логічно

	побудовані відповіді на питання; вільно, на високому фаховому рівні обґрунтовує запропоновані теоретичні і практичні положення; повністю та глибоко володіє матеріалом. Відповіді можуть містити незначні неточності, які здобувач зумів повністю виправити після того, як на них було акцентовано увагу з боку членів ЕК. Високий рівень якості доповіді: доповідь логічна, послідовна, змістовна. Захист супроводжується наочними матеріалами, які розкривають сутність роботи, здобувач вміло оперує ними.
21-30	Здобувач під час захисту в цілому демонструє вміння застосовувати теоретичні знання для практичного вирішення актуальних питань; вільно формулює основні положення роботи, володіє матеріалом та обґрунтовує запропоновані теоретичні і практичні положення на середньому рівні. Відповіді на питанні повні, логічні, але містять незначні неточності, які здобувач не зумів повністю виправити після того, як на них було акцентовано увагу з боку членів ЕК. Рівень якості доповіді середній: доповідь логічна, послідовна, змістовна, з незначними неточностями. Захист супроводжується наочними матеріалами, які в цілому розкривають сутність роботи, здобувач оперує ними на середньому рівні.
11-20	Здобувач під час захисту володіє змістом роботи та обґрунтовує запропоновані теоретичні і практичні положення на достатньому рівні, доповідь прочитана за текстом. Відповіді на запитання нечіткі, неповні, порушена логічність їх викладення, містять помилки та неточності, які здобувач не зумів виправити після того, як на них було акцентовано увагу з боку членів ЕК. Рівень якості доповіді достатній: доповідь в цілому логічна, послідовна, однак не повною мірою розкриває зміст роботи, містить неточності та/або помилки. Захист супроводжується наочними матеріалами, які недостатньо повно розкривають сутність роботи, здобувач оперує ними невпевнено, але на достатньому рівні.
0-10	Здобувач під час захисту не володіє або частково, на низькому рівні володіє змістом роботи, не демонструє здатність обґрунтувати теоретичні і практичні положення або обґрунтування здійснюється на низькому рівні фаховому рівні; доповідь прочитана за текстом, викладена нечітко та невпевнено. Відповіді на запитання відсутні, фрагментарні або із суттєвими помилками, які здобувач не зумів виправити після того, як на них було акцентовано увагу з боку членів ЕК. Рівень якості доповіді низький: у доповіді порушена логічна послідовність викладення основних положень дослідження, не розкривається зміст роботи, доповідь містить суттєві помилки. Захист супроводжується наочними матеріалами, які не розкривають зміст роботи, здобувач ними не оперує, або наочні матеріали відсутні.

Таблиця - Шкала оцінювання результатів виконання та захисту кваліфікаційної роботи

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
74-81	C	
64-73	D	Задовільно
60-63	E	
35-59	FX	Незадовільно
0-34	F	

За результатами публічного захисту кваліфікаційної роботи бакалавра на закритому засіданні екзаменаційної комісії (ЕК) більшістю голосів приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, зовнішнього рецензента, зміст доповіді, відповіді на запитання).

Загальна оцінка кваліфікаційної роботи бакалавра складається з урахуванням повноти досліджень теорії і практики за відповідною проблемою, глибини розкриття теми в цілому та окремих її частин, повноти виконання практичних завдань за темою, в обґрунтуванні висновків, ретельності оформлення роботи, чіткості доповіді під час захисту, грамотності та повноти відповідей на запитання членів комісії, присутніх, на зауваження рецензентів.

Загальна оцінка бакалаврських кваліфікаційних робіт оголошується при закінченні засідання екзаменаційної комісії.

Приклади оформлення списку використаних джерел
згідно з ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне
посилання

Книга одного автора

Іванова В. Д. Технологія виробництва продуктів бджільництва : курс лекцій. Миколаїв : МДАУ, 2009. 245 с.

Пономарів О. Д. Культура слова: мовностилістичні поради. 2-ге вид., стер. Київ : Либідь, 2001. 240 с.

Браун Д. Код да Вінчі. Харків : КСД, 2006. 478 с.

Пономарьов А. П. Українська етнографія : курс лекцій. Київ : Либідь, 1994. 315 с.

Прищенко С. В. Кольорознавство : навч. посіб. 3-тє вид., випр. і допов. Київ : Кондор, 2018. 436 с.

Parker J. Principles of scientific research. 7th ed. London : Editorial, 2017. 301 p.

Книга двох або трьох авторів

Боярин М. В., Нетробчук І. М. Основи гідроекології: теорія й практика : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 365 с.

Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. Київ : Пульсари, 2004. 398 с.

Марисова І. В., Кедров Б. Ю. Систематика хордових тварин. Ніжин : НДПУ ім. М. Гоголя, 2003. 132 с.

Артеменко А. П., Бобловський О. Ю. Від глобалізації до індивідуалізації: топологія міжкультурної взаємодії : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2014. 215 с.

Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2008. 336 с.

Коваленко А. Д., Герасимчук О. П., Данилюк А. С. Міжнародне кредитування. 2-ге вид. Київ : Наука, 2018. 155 с.

Wilson D., Lister P., Andrews A. Modern surgery. Manchester : MAN, 2011. 240 p.

Книга чотирьох і більше авторів

Астрономія : навч. посіб. / І. А. Климишин та ін. Одеса : Астропринт, 2012. 352 с.

Міжнародна торгівля / Ю. Г. Козак та ін. 5-те вид., перероб. та допов. Київ : Центр учб. літ., 2015. 272 с.

Сучасна українська мова / О. М. Григор'єв та ін. 3-тє вид., перероб. Київ : Либідь, 2005. 488 с.

Referencing styles / G. R. Edwards et al. Los Angeles : International Publishing, 2010. 280 p.

Книга без зазначення автора (з редактором тощо)

Економічна енциклопедія / за ред. В. В. Шевченка. Київ : Альманах, 2016. 304 с.

Атлас зоології / уклад.: Х. Тола, Є. Інф'єста. Харків : Ранок, 2005. 96 с.

Мінералогічний словник / уклад.: В. С. Білецький, В. Г. Омельченко, Г. Д. Горванко. Маріуполь : Сх. вид. дім, 2016. 488 с.

Routledge handbook of international statebuilding / ed. by D. Chandler, T. D. Sisk. London : Routledge, 2013. 448 p.

Книга – окремий том (частина) багатотомного видання

Антологія української юридичної думки / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ ; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. Київ : Юрид. кн., 2002. Т. 1 : Загальна теорія держави і права, філософія та енциклопедія права. 568 с.

Етимологічний словник української мови : у 7 т. / уклад.: Р. В. Болдирєв та ін. Київ : Наук. думка, 1989. Т. 3 : Кора—М. 552 с.

Шишкін В. І. Судові системи країн світу : навч. посіб. : у 3 кн. Київ : Юрінком Інтер, 2001. Кн. 2. 336 с.

Мала гірнича енциклопедія : у 3 т. / за ред. В. С. Білецького. Донецьк : Донбас, 2007. Т. 2 : Л—Р. 652 с.

Частина книги (розділ тощо)

Шевченко Р. О. Особливості селекції яблунь. *Практикум з ботаніки* / ред. О. С. Самійленко. Херсон, 2018. С. 22—36.

Ярошевич Н. Б., Чубка О. М., Якимів А. І. Інструменти боргового фінансування суб'єктів підприємництва в Україні: правовий статус, структурна динаміка, податкові наслідки. *Теорія та методологія формування інвестиційно-фінансової стратегії розвитку національного господарства*: монографія / за ред. Л. М. Савчук, А. В. Череп. Дніпро, 2019. С. 55—89.

Goehr L. The concept of opera. *The Oxford handbook of opera* / ed. by Н. М. Greenwald. Oxford, 2014. P. 92—136.

Стаття (публікація) в періодичному виданні

Стаття в журналі

Зайцева О. М. Варіантність у родовій категоризації іменників: (на матеріалі мовлення сучас. укр. телебачення). *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія «Філологія»*. 2018. Т. 21, № 1. С. 121—130.

Кольцова Я. І., Нікітін С. В. Одержання пористих склокристалічних матеріалів з використанням паливного шлаку. *Питання хімії та хімічної технології*. 2020. № 1. С. 33—38. DOI: 10.32434/0321-4095-2020-128-1-33-38 (дата звернення: 11.06.2020).

Капируля М. Ядерний тероризм в сучасній міжнародній системі. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2008. Вип. 73, ч. 2. С. 66—68.

Chua N. Y., Lundbye J. Endovascular catheter as a rewarming method for accidental hypothermia. *Therapeutic hypothermia and temperature management*. 2012. Vol. 2, no. 2. P. 89—91. URL: <https://doi.org/10.1089/ther.2012.0001> (date of access: 06.05.2020).

Стаття в газеті

Андрущенко В. Академічна недоброчесність як виклик інтелектуальній спроможності нації. *Голос України*. 2018. 20 лип. С. 10.

Монаєнко А. Поза чергою не рахується? Особливості звільнення суддів за порушення присяги. *Юридична газета*. 2017. 17 січ. С. 28—29.

Величко О. Р., Лисенко Д. П. Відшкодування матеріальних витрат. *Газета про бухгалтерський облік*. 2019. Квітень. С. 16

Електронний ресурс

Сайт

«Файлу» чи файла»: який родовий відмінок слова «файл»? *Kyiv Dictionary*. URL: <https://www.kyivdictionary.com/uk/grammar/uk/consulenza-linguistica/vypusk3/failu-faila/> (дата звернення: 20.05.2020).

Офіційний курс гривні щодо іноземних валют на дату 11.06.2020. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerates?date=11.06.2020&period=daily> (дата звернення: 11.06.2020).

Приймак Д. М., Томіленко О. В., Ковальчук З. Ю. «Підодіяльник»: як правильно сказати українською? *Kyiv Dictionary*. URL: <https://www.kyivdictionary.com/uk/grammar/uk/how-to-say/pidodiialnyk/> (дата звернення: 09.06.2020).

Київський національний університет імені Тараса Шевченка. URL: <http://www.univ.kiev.ua/> (дата звернення: 05.11.2019).

APA Style Introduction. *Purdue University*. URL: https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/apa_style/apa_style_introduction.html (date of access: 09.06.2020).

Диск

Тараненко Ю. А. Енциклопедія українського козацтва. Запоріжжя, 2006. 2 електрон.-опт. диски (DVD-R).

Тартак. Сімка. Наш формат, 2012. 1 електрон.-опт. диск (CD).

Дисертація

Герасименко Ю. А. Рецепція української історії в західноєвропейській прозі кінця ХХ – початку ХХІ століття : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05. Бердянськ, 2018. 259 с.

Наконечний А. Б. Примусове відчуження земельних ділянок за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Одеса, 2015. 225 с.

Урба С. І. Пріоритети та інструменти розвитку аграрного сектора в системі забезпечення економічної безпеки України : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03. Львів, 2019. 562 с.

Автореферат дисертації

Скарга О. О. Транснаціоналізація туристичних послуг в умовах глобалізації : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02. Маріуполь, 2019. 22 с.

Єргієва К. І. Фортепіанна гра як жанрово-комунікативний та інтерпретативно-стильовий феномен : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Одеса, 2019. 17 с.

Заяць А. Є. Міське суспільство Волині XVI – першої половини XVII ст. : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.01. Львів, 2019. 39 с.

Матеріали конференції

Тези доповіді

Святецька А. В. Діалектизми у повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» : семантико-стилістичний аспект. *Стратегії розвитку та пріоритетні завдання філологічних наук* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 19—20 жовт. 2018 р. / Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2018. С. 19—23.

Киридон А., Троян С. М. Грушевський і основні етапи українського державотворення. *Міжнародна наукова конференція до 150-річчя М. С. Грушевського* : тези доп., 17 верес. 2016 р., Острог / редкол.: Винар Л.-Р. та ін. Острог, 2016. С. 44—47.

Івченко В. О. Проблема правового регулювання імпичменту в Україні. *Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності* : тези доп. учасників XXV Наук.-практ. конф. курсантів та студентів, м. Харків, 17 трав. 2018 р. / Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. С. 35—36.

Закон, нормативний акт

Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII : станом на 19 квіт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19> (дата звернення: 11.06.2020).

Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI : станом на 02 квіт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 09.06.2020).

Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб : Постанова Каб. Міністрів України від 30.08.2017 р. № 704 : станом на 29 січ. 2020 р.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2017-%D0%BF> (дата звернення: 05.05.2020).

Про відзначення державними нагородами України працівників Національного університету «Чернігівська політехніка»: Указ Президента України від 09.06.2020 р. № 215/2020.

URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2152020-34077> (дата звернення: 11.06.2020).

Про іменні стипендії Верховної Ради України для молодих учених — докторів наук: Постанова Верховної Ради України від 05.02.2019 р. № 2676-VIII. *Голос України*. 2019. 19 лют. С. 4.

Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань: Постанова Каб. Міністрів України від 28.06.1997 р. № 644. *Офіційний вісник України*. 1997. № 27. С. 105.

Конституція України: від 28.06.1996 р.: станом на 01 січ. 2006 р. Київ: Ін Юре, 2006. 144 с.

Препринт

Головач Ю., Пляцко Р., Сварник Г. Петер Пулюй і архів Івана Пулюя. Львів: Ін-т фізики конденс. систем НАН України, 2020. 24 с. (Препринт. Ін-т фізики конденс. систем НАН України; ISMP–20–01).

Протидія агресивному податковому плануванню в Україні / С. С. Брехов та ін. Ірпінь: Ун-т ДФС України, 2017. 108 с. (Препринт. Наук.-дослід. ін-т фіскал. політики Ун-ту ДФС України).

Simon J. Physics of oscillations. Poznań: University of Poznań, 2019. 121 p. (Preprint. University of Poznań; UP-02).

Патент

Верстат для поздовжнього розпилювання круглих колод: пат. 123197 Україна: В27В 7/00. № u 2017 10306; заявл. 25.10.2017; опубл. 12.02.2018, Бюл. № 3. 4 с.

Рентгенодіагностичний препарат на основі конусно-променевого комп'ютерного томографа для обстеження кінцівок: пат. 140662 Україна: А61В 6/03, А61В 8/13, Н05G 1/02, G03В 42/02, G01N 23/04. № u 2019 07999; заявл. 12.07.2019; опубл. 10.03.2020, Бюл. № 5 (кн. 1). 1 с.

Розбірний візок для транспортування надувного човна : пат. 121790
Україна : В60Q 5/00. № и 2017 09803 ; заявл. 24.07.2017 ; опубл. 11.12.2017,
Бюл. № 23. 5 с.

Стандарт

ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Чинний від 2016-07-01. Вид. офіц. Київ : УкрНДНЦ, 2016. 16 с.

ДСТУ 8746:2017. Автомобільні дороги. Методи вимірювання зчипних властивостей поверхні дорожнього покриття. На заміну ДСТУ Б В.2.3-2-97 (ГОСТ 30413-96), ДСТУ Б В.2.3-8-2003, СОУ 45.2-00018112-042:2009 ; чинний від 2019-01-01. Вид. офіц. Київ : УкрНДНЦ, 2019. 20 с.

ДСТУ ISO 14024:2018. Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу І. Принципи та процедури. На заміну ДСТУ ISO 14024:2002 ; чинний від 2020-01-01. Вид. офіц. Київ : УкрНДНЦ, 2019. 18 с.